

CORRESPONSABILITAT DIFERENCIADA

Unitat que és harmonia de les diferències

ÍNDEX

- 4 INTRODUCCIÓ
- 5 I – FONAMENT BÍBLIC I ESPIRITUAL
- 10 II – CORRESPONSABILITAT DIFERENCIADA
DES DEL CONCILI VATICÀ II
AL SÍNODE SOBRE LA SINODALITAT
- 20 III – DESAFIAMENTS
DE LA CORRESPONSABILITAT DIFERENCIADA
EN LA VIDA CONCRETA DE L'ESGLÉSIA
- 26 CONCLUSIÓ
- 29 PREGUNTES

INTRODUCCIÓ

L'expressió *corresponsabilitat diferenciada* amb prou feines ha estat desenvolupada sistemàticament en la reflexió teològica. Tanmateix, el seu contingut més profund travessa el desenvolupament de l'eclesiologia de comunió des del Concili Vaticà II fins als nostres dies. Amb tot, es tracta de l'expressió més destacada d'aquest camí realitzat per l'Església. Camí que té una fita singular actualment amb el *Document final* [DF] del Sínode sobre la sinodalitat.

La corresponsabilitat diferenciada no es pot entendre únicament ni reduir-se a un principi organitzatiu de bones pràctiques. La seva arrel està en el misteri de la comunió de la Santíssima Trinitat, la vida de la qual es comunica sacramentalment en el Baptisme i es desplega en la diversitat de vocacions, ministeris i carismes al servei de l'única missió de l'Església. En l'escoltar-nos els uns als altres, el Ressuscitat, que ens va prometre la seva presència fins al final dels temps, «donant l'Esperit Sant, continua suscitant en el seu poble una unitat que és **harmonia de les diferències**» (DF 1).

Aquesta crida adreçada a tot el Poble de Déu enfonsa les seves arrels en la identitat baptismal, s'encarna en la diversitat de cultures, pobles i contextos on l'Església viu i anuncia l'Evangeli, i troba el principi últim de la unitat en la mateixa vida trinitària. Per això, «tot el Poble de Déu és subjecte de l'anunci de l'Evangeli. En ell, tot batejat és convocat a ser protagonista de la missió, perquè tots som deixebles missioners» (CTI, 53)¹.

¹ COMISSIÓ TEOLÒGICA INTERNACIONAL, *La sinodalitat en la vida i en la missió de l'Església* (2 de març de 2018).

I – FONAMENT BÍBLIC I ESPIRITUAL

Al matí de Pasqua trobem tres deixebles (cf. Jn 20): Maria Magdalena, Simó Pere i el deixeble a qui Jesús estimava. Cadascú busca el Senyor a la seva manera; **cadascú té el seu paper propi en l'alba de l'esperança**. La seva dependència mútua encarna el cor de la sinodalitat i de la responsabilitat diferenciada.

Maria Magdalena, impulsada per un amor que no coneix demora, arriba la primera al sepulcre i anuncia als deixebles que la pedra ha estat remoguda. Pere i el deixeble estimat corren cap al lloc, amb la promptitud de la joventut, aquest arriba primer; no obstant això, espera i cedeix el pas a Pere, reconeixent-hi el ministeri rebut del Senyor per confirmar els seus germans. Pere, encara ferit pel record de la seva negació, entra al sepulcre portant al cor l'esperança de la misericòrdia que haurà d'anunciar i exercir en l'Església. Maria, per la seva banda, roman al costat del sepulcre, escolta pronunciar el seu nom, reconeix el Mestre i rep d'Ell l'enviament per a anunciar la Resurrecció a la comunitat dels deixebles. Per això l'Església la reconeix com a apòstol dels apòstols (cf. DF 13).

Tot això té una arrel: la dignitat baptismal, fonament de tota forma de vida cristiana, que ens introdueix en la vida intratrinitària on se'ns atorga ser fills de Déu, fills en el Fill únic del Pare per l'Esperit Sant que se'ns ha donat (cf. Rm 5,5). No hi ha més dignitat que aquesta filiació divina, atorgada, gratuïtament, en el Baptisme.

Tots som fills de Déu! Aquesta és la nostra identitat més profunda, identitat que ens obre la porta a altres crides que l'Esperit fa als batejats en l'Església de Crist, amb vista a la seva missió en el món. Per això, l'Esperit Sant no deixa d'enriquir la seva Església amb tota mena de dons espirituals i celestials (cf. Ef 1,3-6). L'ensenyament de sant Pau expressa admirablement aquesta unitat en la diversitat:

**«ELS DONES SÓN DIVERSOS, PERÒ L'ESPERIT ÉS UN DE SOL.
SÓN DIVERSOS ELS SERVEIS, PERÒ EL SENYOR ÉS UN DE SOL.
ELS MIRACLES SÓN DIVERSOS, PERÒ DÉU ÉS UN DE SOL,**

**I ÉS ELL QUI HO OBRA TOT EN TOTS. LES MANIFESTACIONS
DE L'ESPERIT QUE REP CADASCÚ SÓN EN BÉ DE TOTS» (1Co 12,4-7)**

En la comunitat cristiana, tots els batejats estan enriquits amb dons per compartir, cadascun segons la seva vocació i condició de vida. Les diferents vocacions eclesials són, de fet, expressions múltiples i articulades de l'única crida baptismal a la santedat i a la missió.

La **teologia de l'Església com a Cos de Crist**, amb què sant Pau explica el misteri de la unitat en la diversitat del Poble de Déu, ens ajuda a entendre la profunditat que implica la corresponsabilitat diferenciada dins de l'Església. A la primera carta als Corintis escriu:

**«EN L'ESGLÉSIA, DÉU HA POSAT, EN PRIMER LLOC, APÒSTOLS;
EN SEGON LLOC, PROFETES; EN TERCER LLOC, MESTRES (...)
(1Co 12,28)**

A la carta als Efesis llegim:

**«CADA UN DE NOSALTRES HA REBUT LA GRÀCIA SEGONS LA MESURA
DEL DO DE CRIST... PERQUÈ EXERCEIXIN EL MINISTERI D'EDIFICAR
EL COS DE CRIST, FINS QUE TOTS PLEGATS ARRIBEM A LA UNITAT
EN LA FE I EN EL CONEIXEMENT DEL FILL DE DÉU, A FORMAR L'HOME
PERFECTE, A LA TALLA PRÒPIA DE LA PLENITUD DEL CRIST»
(Ef 4,7.11-13; cf. Rm 12,4-8)**

La descripció i la classificació que fan els textos neotestamentaris d'aquests dons és una mostra de la seva gran varietat:

**«LES MANIFESTACIONS DE L'ESPERIT QUE REP CADASCÚ SÓN EN BÉ
DE TOTS. UN, PER MITJÀ DE L'ESPERIT, REP EL DO DE PARLAR
AMB SAVIESA; UN ALTRE REP EL DO DEL CONEIXEMENT, PER OBRA
DEL MATEIX ESPERIT; UN ALTRE, EN VIRTUT DEL MATEIX ESPERIT,
REP EL DO DE LA FE; UN ALTRE, EL DO DE GUARIR, EN VIRTUT
DE L'ÚNIC ESPERIT; UN ALTRE, EL DO DE FER MIRACLES; UN ALTRE,
EL DO DE PROFECIA; UN ALTRE, EL DE DISCERNIR ELS ESPERITS;
UN ALTRE, EL DO DE PARLAR EN LLENGÜES; UN ALTRE,
EL DO D'INTERPRETAR-LES»
(1Co 12,7-10; cf. 1Co 12,4-6.28-31; Rm 12,6-8; 1Pe 4,10-11)**

Des dels seus orígens, l'Església apareix configurada per una rica pluralitat de ministeris, serveis i carismes, tots cridats a convergir en la comunió i en la missió.

Aquesta diversitat enfonsa les seves arrels en la llibertat sobirana de l'**Esperit Sant**, que distribueix els seus dons com vol (cf. 1Co 12,11). Els carismes, lluny de respondre a interessos particulars o de convertir-se en patrimoni exclusiu dels qui els reben, estan ordenats al creixement del Cos de Crist (cf. *Lumen gentium* [LG] 32) i a l'anunci de l'Evangeli en la diversitat de pobles, cultures i circumstàncies històriques (cf. LG 12). Cap carisma existeix per a ell mateix; tots troben la seva veritat quan són posats al servei de la comunió eclesial i del bé comú, contribuint també a la transformació evangèlica de la societat en totes les seves dimensions (cf. DF 57).

Entre els diversos dons concedits per Déu a la seva Església ocupen un lloc singular els **ministeris ordenats**, que brollen del sagrament de l'Orde. El Senyor Jesús va elegir els apòstols com a germen del nou Poble de Déu i origen de la jerarquia sagrada (cf. *Ad gentes* [AG] 5), confiant-los la missió de fer deixebles a tots els pobles (cf. Mt 28,19), de congregar la comunitat dels creients i de pasturar el poble sacerdotal.

La missió salvífica de l'Església en el món és duta a terme no només pels ministres en virtut del sagrament de l'Orde, sinó també per tots **els fidels**. En efecte, aquests, en virtut de la seva condició baptismal i de la seva vocació específica, participen en l'ofici sacerdotal, profètic i reial de Jesucrist, assumint diferents **serveis** dins de la comunitat eclesial. L'Esperit Sant no només confia diversos ministeris i carismes a l'Església-comunió, sinó que també l'enriqueix amb altres dons i impulsos particulars, anomenats **carismes**. Aquests poden assumir les formes més diverses, sigui com a expressions de l'absoluta llibertat de l'Esperit que els dona, sigui com a resposta a les múltiples exigències de la història de l'Església.

Els carismes són sempre gràcies de l'Esperit Sant que tenen, directament o indirectament, una utilitat eclesial, ja que estan ordenats a l'edificació de l'Església, al bé dels homes i les dones i a les necessitats del món. Per això, han de ser acollits amb agraïment perquè són una riquesa singular

de gràcia per a la vitalitat evangelitzadora de l'Església i per a la santedat del Cos de Crist.

Així mateix, cal el discerniment dels carismes. «El judici sobre la seva autenticitat i sobre la seva recta aplicació pertany a aquells que presideixen l'Església, als quals pertoca d'una manera particular no extingir l'Esperit, sinó d'examinar-ho tot, i retenir el que és bo (cf. 1Te 5,19-21)» (LG 12). Per tal que tots els carismes cooperin, en la seva diversitat i complementarietat, al bé comú.

Res millor que l'**Eucaristia** mostra la bellesa i la veritat d'aquest misteri de comunió: unitat en la pluralitat. És, per començar, la primera i fonamental forma en què el Poble sant de Déu es troba i es reuneix. Mitjançant la celebració eucarística «se significa i es realitza la unitat de l'Església» (*Unitatis redintegratio* [UR] 2). «En la “participació plena, conscient i activa” (*Sacrosanctum Concilium* [SC] 14) de tots els fidels, en la presència de diferents ministeris i en la presidència del bisbe o del prevere, es fa visible la comunitat cristiana, en la qual es realitza una corresponsabilitat diferenciada de tots per a la missió» (DF 26). Per això és imprescindible que cadascú trobi el seu lloc, la seva missió, la seva aportació personal i intransferible al Cos místic de Crist.

És un misteri que ens desborda de manera que «tota celebració de l'Eucaristia és també expressió del desig —sempre insatisfet— i crida a la unitat de tots els batejats, que encara no és plena i visible» (DF 26).

«Una Església sinodal es caracteritza com a espai on les relacions poden florir, gràcies a l'amor mutu que constitueix el manament nou que Jesús va deixar als seus deixebles (cf. Jn 13,34-35). Dins de cultures i societats cada vegada més individualistes, l'Església, “poble aplegat per la unitat del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant” (LG 4), pot donar testimoni de la força de les relacions fundades en la Trinitat. Les diferències de vocació, edat, sexe, professió, condició i pertinença social, presents en cada comunitat cristiana, ofereixen a tothom aquell encontre amb l'alteritat indispensable per a la maduració personal» (DF 34).

La **conversió sinodal** convida cada persona a ampliar l'espai del propi cor, el primer lloc on ressonen totes les nostres relacions, arrelades en la relació personal de cadascú amb Crist Jesús i la seva Església. Aquesta és la font i la condició de tota reforma en clau sinodal dels lligams de pertinença. Aquesta forma de vida, aquest estil relacional també ha d'afavorir la trobada amb cada home i cada dona del nostre món. Se'ns demana ser **teixidors de relacions fraterne**s, oferir el nostre **testimoni** de **vides vinculades** enmig d'un món tan individualista i autoreferencial.

El procés sinodal ha mostrat que la corresponsabilitat diferenciada, és do i tasca, «l'Esperit Sant suscita constantment en el Poble de Déu una **gran varietat de carismes i ministeris**. “També en l'edificació del Cos de Crist vigeix la diversitat de membres i de funcions. Un sol és l'Esperit que distribueix els seus diversos dons per al bé de l'Església, d'acord amb les seves pròpies riqueses i segons les necessitats de ministeris (1Co 12,1-11)” (LG 7). Igualment, ha sorgit l'aspiració d'ampliar les possibilitats de participació i d'exercici de la corresponsabilitat diferenciada de tots els batejats, homes i dones. En aquest sentit, però, s'ha expressat la tristesa provocada per la manca de participació de tants membres del Poble de Déu en aquest camí de renovació eclesial i per la dificultat generalitzada per a viure plenament una relació sana entre homes i dones, entre generacions i entre persones i grups d'identitats culturals i condicions socials diferents, en particular els pobres i els exclosos» (DF 36).

D'aquí que el concepte corresponsabilitat diferenciada sigui al mateix temps **do i tasca**. Do de l'Esperit i tasca sempre inconclusa per part nostra, perquè depèn d'aquest estat ininterromput de **conversió personal, estructural i pastoral** que ens està demanant, de manera urgent, el magisteri de l'Església des del Concili Vaticà II.

II – CORRESPONSABILITAT DIFERENCIADA DES DEL CONCILI VATICÀ II AL SÍNODE SOBRE LA SINODALITAT

Per il·lustrar el principi de la corresponsabilitat diferenciada, destaquem com a paradigmàtic el número 32 de la Constitució dogmàtica sobre l'Església *Lumen gentium*.

L'admirable varietat de l'**únic Cos de Crist** que formem:

«La santa Església, per institució divina, està ordenada i governada amb una varietat meravellosa. “En un cos hi ha molts membres, i no tots tenen la mateixa funció; també nosaltres, que som molts, units a Crist formem un sol cos i som membres els uns dels altres” (Rm 12,4-5)» (LG 32)

La **dignitat comuna** brolla de la gràcia de la filiació:

«Un de sol és, doncs, el Poble de Déu elegit: “Un sol Senyor, una sola fe, un sol baptisme” (Ef 4, 5). La dignitat dels membres per la seva regeneració en Crist és comuna, ho és la gràcia de fills, ho és la vocació a la perfecció; una sola salvació, una sola esperança, una mateixa indivisible caritat. No es dona cap desigualtat en Crist o en l'Església, ni per raó de raça o de nacionalitat, ni per raó de condició social o de sexe, ja que “no hi ha jueu ni grec, esclau ni lliure, home ni dona: tots sou un de sol en Jesucrist” (Ga 3,28; cf. Col 3,11)» (cf. LG 32).

Encara que cadascú va pel seu propi camí en les funcions concretes que li toca assumir, tots estem **igualment** cridats a la santedat:

«En conseqüència, encara que no tothom dins l'Església vagi per un mateix camí, tothom, però, és cridat a la santedat i ha rebut la mateixa fe per la justícia de Déu (cf. 2Pe 1,1). I si bé alguns per voluntat de Crist són constituïts de cara als altres doctors, dispensadors dels misteris i pastors, malgrat això es dona una veritable

igualtat entre tots pel que fa a la dignitat i a l'acció comunes a tots els fidels per a l'edificació del Cos de Crist» (cf. LG 32).

Tots vinculats en **necessitat recíproca**, cada un des de la seva pròpia funció i servei dins de l'Església i per al món. La diversitat congrega en la unitat no en la separació:

«Perquè la distinció que el Senyor ha posat entre els ministres sagrats i la resta del Poble de Déu enclou la unió, ja que els pastors i els altres fidels estan lligats entre ells per vincles comuns; els pastors de l'Església, seguint l'exemple del Senyor, han d'estar al servei els uns dels altres i al dels restants fidels, i aquests, al seu torn, han d'aportar la col·laboració coratjosa de la seva ajuda als pastors i als doctors. D'aquesta manera, en la varietat tots donaran testimoni de la unitat admirable en el Cos de Crist, perquè la mateixa diversitat de gràcies, de serveis i de funcions aplega en la unitat els fills de Déu, ja que "tot això és obra de l'únic i mateix Esperit" (1Co 12,11)» (cf. LG 32).

La unitat de l'Església no és la uniformitat, sinó la integració orgànica de les diversitats legítimes (cf. *Novo millennio ineunte* 46).

El Concili Vaticà II presenta els ministeris i els carismes com a dons de l'Esperit Sant per a edificació del Cos de Crist i per al compliment de la seva missió salvadora en el món (cf. LG 4). Tots ells són presents i operants en la vida de l'Església, amb modalitats diverses, i tots participen en el misteri de Jesucrist, el Bon Pastor que dona la vida per les seves ovelles.

Si llegim atentament *Lumen gentium* i *Apostolicam actuositatem* ens adonem que no es parla de ministeris per als laics, sinó que es parla de serveis, de tasques, vistos com una suplència allà on la jerarquia no és capaç d'assegurar un servei pastoral adequat, s'exhorta a involucrar els laics. Aquesta és la perspectiva del Concili Vaticà II, són tasques de suplència extraordinàries per a algunes persones nomenades per la jerarquia a realitzar aquest servei.

L'exhortació apostòlica postsinodal ***Christifideles laici*** [ChL], de sant Joan Pau II, sobre la vocació i la missió dels laics en l'Església i en el món, desenvolupa àmpliament l'eclesiologia del Vaticà II.

Vegem algunes de les seves aportacions de manera esquemàtica:

Comunió eclesial—Comunió orgànica (cf. ChL 20)

Anàloga a la d'un cos viu i operant, caracteritzada per la presència simultània de la diversitat i de la complementarietat de les vocacions i condicions de vida, dels ministeris, dels carismes i de les responsabilitats. Gràcies a aquesta diversitat i complementarietat, cada membre del cos es troba en relació amb tot el cos i li ofereix la seva pròpia aportació.

Protagonisme de l'Esperit Sant (cf. ChL 21)

L'Església dirigida i guiada per l'Esperit, que generosament distribueix diversos dons jeràrquics i carismàtics entre tots els batejats, cridant-los a ser —cadascú a la seva manera— actius i corresponsables.

Igualtat de tots els batejats (cf. ChL 15)

«La dignitat dels membres per la seva regeneració en Crist és comuna, ho és la gràcia de fills, ho és la vocació a la perfecció; una sola salvació, una sola esperança i una mateixa indivisible caritat» (LG 32). Per raó de la dignitat baptismal comuna, tots som corresponsables de la missió de l'Església. La dignitat baptismal comuna assumeix en cadascun una modalitat que el distingeix, sense separar-lo de la resta dels membres del cos eclesial.

La primera i fonamental vocació: crida a la santedat (cf. ChL 16)

Tots els fidels de qualsevol estat i condició estan cridats a la plenitud de la vida cristiana.

La comunió eclesial és el gran do de l'Esperit Sant (cf. ChL 20). Un do que tots estem cridats a acollir amb agraïment i, al mateix temps, a viure amb sentit de responsabilitat profunda..., a través

de la participació en la vida i la missió de l'Església..., des de les diverses i complementàries funcions i carismes (cf. ChL 20).

Cada cristià, únic i irrepetible (cf. ChL 28)

Déu crida cadascú pel seu nom i ressona en la consciència la crida del Senyor: vine tu també a la meva vinya! (cf. Mt 20,4). I així, en la comunió dels sants, el bé de cadascú es converteix en el bé de tots. «En la santa Església –escriu sant Gregori Magne– cadascú sosté els altres i els altres el sostenen a ell».

Per la seva banda, el **papa Benet XVI**, en un missatge al Fòrum internacional d'Acció catòlica (10 d'agost de 2012), va afirmar: «La corresponsabilitat exigeix un canvi de mentalitat especialment respecte al paper dels laics en l'Església, que no s'han de considerar com a “col·laboradors” del clergat, sinó com a persones realment “corresponsables” del ser i actuar de l'Església. És important, per tant, que es consolidi un laicat madur i compromès, capaç de donar la seva contribució específica a la missió eclesial, en el respecte dels ministeris i de les tasques que cadascú té en la vida de l'Església i sempre en comunió cordial amb els bisbes».

El **papa Francesc** va aprofundir en la corresponsabilitat i l'estil sinodal a l'Església, destacant l'Exhortació apostòlica *Christus vivit* després d'implantar els joves en el procés sinodal, com reflecteix en el número 206: «Animats per aquest esperit, podem encaminar-nos cap a una Església participativa i corresponsable, capaç de donar valor a la riquesa de la varietat que la compon, que aculli amb gratitud l'aportació dels fidels laics, incloent-hi joves i dones, la contribució de la vida consagrada masculina i femenina, la dels grups, associacions i moviments. No s'ha d'excloure ningú, ni deixar que ningú no s'autoexclogui».

El **Document final del Sínode**, en afirmar «que la sinodalitat és un camí de renovació espiritual i de reforma estructural per fer l'Església més participativa i missionera, és a dir, per fer-la més capaç de caminar amb cada home i cada dona, irradiant la llum de Crist» (DF 28), situa l'Església en la clau original del Concili Vaticà II:

«EN EL CONTEXT DE L'ECLESIOLOGIA CONCILIAR DEL POBLE DE DÉU, EL CONCEPTE DE COMUNIÓ EXPRESSA LA SUBSTÀNCIA PROFUNDA DEL MISTERI I DE LA MISSIÓ DE L'ESGLÉSIA, QUE TÉ EN LA CELEBRACIÓ DE L'EUCARISTIA LA SEVA FONT I CIMAL, ÉS A DIR, LA UNIÓ AMB DÉU TRINITAT I LA UNITAT DE LES PERSONES HUMANES QUE ES REALITZA EN CRIST MITJANÇANT L'ESPERIT SANT. SOBRE AQUEST TELÓ DE FONTS, LA SINODALITAT "INDICA L'ESPECÍFICA FORMA DE VIURE I OBRAR (*MODUS VIVENDI ET OPERANDI*) DE L'ESGLÉSIA POBLE DE DÉU QUE MANIFESTA I REALITZA EN CONCRET EL SEU SER COMUNIÓ EN EL 'CAMINAR JUNTS', EN L'AGRUPAR-SE EN ASSEMBLEA I EN PARTICIPAR ACTIVAMENT DE TOTS ELS SEUS MEMBRES EN LA SEVA MISSIÓ EVANGELITZADORA" (CTI, N. 6)» (DF 31).

Vet aquí el fonament teològic i eclesiològic de la corresponsabilitat diferenciada en l'Església que ens proposa el *Document final* del Sínode com a fruit de l'eclesiologia del Concili Vaticà II:

«LA IDENTITAT DEL POBLE DE DÉU BROLLA DEL BAPTISME EN EL NOM DEL PARE I DEL FILL I DE L'ESPERIT SANT. AQUESTA ES REALITZA COM A CRIDA A LA SANTEDAT I ENVIAMENT A LA MISSIÓ PER CONVIDAR TOTS ELS POBLES A ACOLLIR EL DO DE LA SALVACIÓ (cf. Mt 28,18-19).

ÉS, DONCS, DEL BAPTISME, EN QUÈ CRIST ENS REVESTEIX D'ELL MATEIX (cf. Ga 3,27) I ENS FA RENÈIXER PER L'ESPERIT (cf. Jn 3,5-6) COM A FILLS DE DÉU, D'ON NEIX L'ESGLÉSIA SINODAL MISSIONERA.

TOTA LA VIDA CRISTIANA TÉ LA SEVA FONT I EL SEU HORITZÓ EN EL MISTERI DE LA TRINITAT, QUE SUSCITA EN NOSALTRES EL DINAMISME DE LA FE, DE L'ESPERANÇA I DE LA CARITAT» (DF 15)

«AQUEST POBLE MAI NO ÉS LA SIMPLE SUMA DELS BATEJATS, SINÓ EL SUBJECTE COMUNITARI I HISTÒRIC DE LA SINODALITAT I DE LA MISSIÓ, ENCARA PELEGRINANT EN EL TEMPS I JA EN COMUNIÓ AMB L'ESGLÉSIA DEL CEL» (DF 17)

La invitació sinodal a avançar en una Església tota ministerial que manifesti la centralitat i la implicació de tots els batejats en la missió evangelitzadora de l'Església.

La missió específica dels laics, homes o dones, es desenvolupa tant en l'àmbit secular com en el si de les seves comunitats cristianes, per la qual cosa serà important evitar dualismes que puguin afectar la unitat de la missió.

Els laics tenim una crida específica al compromís en la secularitat, a perfeccionar l'ordre temporal amb esperit evangèlic, al compromís amb la societat. Estem cridats a fer-nos presents en la vida laboral, cultural, social, professional, esportiva, veïnal, tantes situacions socials i existencials on els laics individualment o associadament podem donar un testimoni de fe i d'esperança i oferir una ajuda solidària. Això no impedeix reconèixer la importància de la seva participació i corresponsabilitat també a l'interior de la pròpia Església, com a membre de ple dret de la comunitat eclesial. Aquesta participació té moltes vies de realització recollides en el dret canònic, sense que l'assumpció de responsabilitats eclesials desvirtui el caràcter laical, ni clericalitzi els laics.

Cal insistir que la missió i la participació en la comunitat no és una cosa pròpia dels clergues, dels sacerdots, sinó de tot fidel. Pel Baptisme tots els fidels participen de la triple funció de Crist, cooperen amb la jerarquia, tenen capacitat d'exercir encàrrecs eclesials i d'ocupar oficis eclesiàstics i també de ser instituïts en els ministeris laicals.

La perspectiva que ens ofereix el *Document final* és la d'una corresponsabilitat diferenciada, cadascun, cadascuna, portador d'un carisma, d'un ministeri particular, d'una vocació per a la vida de l'Església, que ofereix la seva contribució específica al camí eclesial.

En el *Document final* apareix sis vegades el tríptic **vocacions, carismes i ministeris** i quatre més el binomi **carismes i ministeris**. El *Document final* reprèn i desenvolupa l'eclesiologia del Concili Vaticà II i recull els passos fets després del Concili Vaticà II per les Esglésies locals de tot el món. Situa la reflexió sobre vocació, carismes i ministeris en l'eclesiologia del Poble de Déu que trobem en el capítol segon de la Constitució *Lumen gentium*, a la llum del qual s'han de llegir també el capítol tercer dedicat al ministeri ordenat i el capítol quart dedicat a la vocació i la missió dels laics en l'Església.

En l'Església Poble de Déu tots els batejats, homes i dones, cada un i cada una amb la seva vocació específica, amb la seva paraula particular d'anunci i de servei en l'Església, contribueixen a l'edificació de la comunitat i a la realització de la missió messiànica del Poble de Déu al servei del Regne de Déu en el món. Cadascun, cadascuna, cridat per Déu, té una vocació, però tota vocació sempre és una convocatòria amb els altres per formar un sol poble i realitzar junts, encara que sigui de maneres diferents, l'única missió de l'Església.

El *Document final* aprofundeix en les paraules carisma i ministeri:

CARISMA

El Concili Vaticà II va representar un pas important, una part del que ja era evident a les cartes de sant Pau, que cada batejat és portador o portadora d'un do específic de l'Esperit Sant, d'un carisma específic per a l'edificació de l'Església, a cadascú se li dona una manifestació particular de l'Esperit per al bé comú. Però des del segle VI fins al Concili Vaticà II la paraula carisma s'utilitzava només per indicar dons extraordinaris donats a alguns o algunes per fundar instituts religiosos, ordes per difondre espiritualitats peculiars, per tant, el carisma estava lligat a visions o espiritualitats particulars.

Tots en l'Església són subjectes carismàtics; en aquest sentit, pot ser un carisma personal o un carisma compartit amb altres. Pensem en els fundadors i fundadores d'instituts religiosos que han rebut un carisma particular de Déu i el comparteixen amb altres que viuen amb ells la mateixa vida espiritual, la mateixa vida comunitària, la mateixa forma de servei a l'Església i en l'Església. Pensem també en aquells que han iniciat moviments laicals. Tots aquells que després del Concili han viscut experiències de carisma compartit en aquest sentit, una novetat que l'Església del postconcili ha proposat i que el *Document final* ens recorda.

MINISTERI

Aquesta paraula la fem servir sovint de múltiples maneres. Parlem de ministeri quan hi ha una activitat de caràcter estable en el temps, definit,

continu, una responsabilitat que s'assumeix al servei de l'edificació de l'Església i que és reconeguda per l'Església mateixa, en particular pel bisbe de manera constitutiva.

Parlem de ministeri quan tenim un carisma de fundació, un do de l'Esperit Sant que és a l'origen d'aquesta activitat contínua, assumida per una persona. Quan hi ha una finalitat eclesial d'aquesta tasca i d'aquest servei, però sobretot quan hi ha un mandat de l'Església, un ritu d'institució que mostra no només la finalitat eclesial sinó el fonament eclesial d'aquesta funció específica.

El *Document final* recull en el número 68 tota la força innovadora del Concili Vaticà II, però al mateix temps ajuda a fer un pas més enllà. De fet, avui, com ens recorda el *Document final* del Sínode tenim tres tipus diferents de ministeris, el **ministeri ordenat** del bisbe, preveres i diaques. Ens trobem davant d'altres passos que s'han fet en el postconcili en aquesta direcció, pensem en particular en el desenvolupament del diaconat. El diaconat permanent és recuperat pel Concili Vaticà II i, després de segles des de la seva desaparició, el diaconat exercit com a grau autònom i permanent troba de nou espai i vida en l'Església. I en el *Document final*, el número 73 ens lliura unes línies de teologia del diaconat i ens ofereix indicacions perquè aquest es pugui viure d'una manera més conscient, profunda i nova en l'Església d'avui. El ministeri ordenat és la primera forma de ministeri que trobem (capítol tercer de *Lumen gentium*).

Els ministeris instituïts. Aquesta nova forma de serveis i ministeris específics que el papa sant Pau VI planteja, els ministeris de lector i d'acòlit (*Ministeria quaedam*, agost de 1972). A partir de 1972 podem fer servir la paraula ministeri, perquè el papa sant Pau VI la comença a utilitzar també per als laics. Hem de reconèixer que es va produir una millora significativa en la configuració d'aquests ministeris laicals a nivell universal, però presentava deficiències importants perquè van quedar els ministeris de lector i d'acòlit reservats als barons. Després, el papa Francesc a *Spiritus Domini* (gener de 2021), obrirà aquests ministeris a les dones, lectors i acòlites, que avui enriqueixen la vida de la nostra Església; i amb el motu

propio *Antiquum ministerium* (maig de 2021) crearà la figura del catequista instituït, home i dona, coordinador de la catequesi del catecumenat o animador de petites comunitats (en absència de preveres), reconeixent i revaloritzant la contribució dels laics en la funció d'ensenyar de l'Església a través de la catequesi, present en el Nou Testament, però oblidada durant segles.

Els ministeris no instituïts ritualment, però exercits amb estabilitat de fet. Sabem que després del Concili Vaticà II, immediatament s'assisteix a una enorme florida de formes, de serveis, de ministeris que laics i laiques exerceixen en l'Església: catequistes, voluntaris de la caritat, animadors de la pastoral juvenil, de la pastoral familiar..., molts ministeris que exerceixen en les Esglésies locals de tot el món per mandat del bisbe o del rector; una riquesa de servei enorme que exerceixen en l'Església. Arran d'aquesta implicació postconciliar, el rostre de les Esglésies locals de tot el món ha canviat.

El Sínode ha volgut remarcar el **protagonisme de les Esglésies locals** en aquesta matèria. La naturalesa sinodal de l'Església exigeix no deixar de banda la diversitat de contextos culturals, de problemes pastorals, de tradicions eclesials i fins i tot les diferències econòmiques, organitzatives entre uns territoris i els altres. És un àmbit on la creativitat i les iniciatives de les Esglésies locals és fonamental. A elles correspon detectar les seves necessitats específiques i veure si, a més dels ministeris laicals de lector, d'acòlit i de catequista reconeguts a nivell universal, caldria reconèixer algun altre carisma o ministeri que es vegi convenient per a la comunitat i per al millor compliment de les finalitats evangelitzadors.

El *Document final* del Sínode inclou alguns suggeriments concrets en aquest camp. La possibilitat de reconèixer el **ministeri dels matrimonis cristians** en la formació i l'acompanyament de nuvis i matrimonis en línia amb allò expressat en el Sínode de la família, en l'Exhortació apostòlica *Amoris laetitia* i també els itineraris catecumenals per a la vida matrimonial del Dicasteri de Laics, família i vida. Qui celebra el sagrament del Matrimoni assumeix en l'Església un ministeri únic, insubstituïble; és el ministeri que custodia el sentit de la naturalesa sinodal de l'Església, en

viure la unitat en la diferència feta fecunda per l'amor, donant testimoni en l'Església sinodal de com viure aquesta sinodalitat que sempre està animada i orientada pel diàleg, per la capacitat de saber afrontar conflictes i tensions, la capacitat de viure la comunió junts, cridats junts per servir el Regne de Déu. També **el ministeri de l'escolta i de l'acompanyament**, fins i tot de l'acompanyament espiritual, ja que no exigeixen l'orde sagrat, encara que sí que requereixen determinades qualitats personals i una formació adequada. **El ministeri de la caritat**, central en la vida de l'Església i en la mateixa concepció de la diaconia i al qual contribueix de manera tan destacada Càritas i altres iniciatives i associacions laicals. **La direcció de la pregària comunitària** i més àmpliament la col·laboració dels laics en l'administració de sagraments i sacramentals, d'acord amb la regulació canònica vigent, que reconeix als laics possibilitats de participació en la funció de santificar de l'Església.

El *Document final* en l'última cita del tríptic vocació, carismes i ministeris afirma:

«CAMINANT EN ESTIL SINODAL, EN L'ENTRELLAÇAT DE LES NOSTRES VOCACIONS, CARISMES I MINISTERIS, I SORTINT A L'ENCUNTRE A TOTHOM PER PORTAR L'ALEGRIA DE L'EVANGELI, PODEM VIURE LA COMUNIÓ QUE SALVA: AMB DÉU, AMB TOTA LA HUMANITAT I AMB TOTA LA CREACIÓ. D'AQUESTA MANERA, GRÀCIES AL COMPARTIR, COMENÇAREM JA ARA A EXPERIMENTAR EL BANQUET DE VIDA QUE DÉU OFEREIX A TOTS ELS POBLES» (DF 154)

III – DESAFIAMENTS DE LA CORRESPONSABILITAT DIFERENCIADA EN LA VIDA CONCRETA DE L'ESGLÉSIA

La *corresponsabilitat diferenciada* és l'expressió concreta del desig d'una Església més propera a les persones i més relacional, una Església que sigui llar i família de Déu, una Església que ofereixi al món «el testimoni de vides vinculades, de famílies i comunitats obedients a la crida de la veritat i del bé en el rostre dels empobrits»².

«LA SINODALITAT ÉS EL CAMINAR JUNTS DELS CRISTIANS AMB CRIST I CAP AL REGNE DE DÉU, EN UNIÓ AMB TOTA LA HUMANITAT; ORIENTADA A LA MISSIÓ, IMPLICA REUNIR-SE EN ASSEMBLEA EN ELS DIFERENTS NIVELLS DE LA VIDA ECLESIAL, L'ESCOLTA MÚTUA, EL DIÀLEG, EL DISCERNIMENT COMUNITARI, LA FORMACIÓ DEL CONSENS COM A EXPRESSIÓ DEL FER-SE PRESENT DEL CRIST VIU EN L'ESPERIT, I L'ASSUMPCIÓ D'UNA DECISIÓ EN UNA CORRESPONSABILITAT DIFERENCIADA... LA SINODALITAT ÉS UNA DIMENSIÓ CONSTITUTIVA DE L'ESGLÉSIA (cf. CTI, n. 1)... ÉS UN CAMÍ DE RENOVACIÓ ESPIRITUAL I DE REFORMA ESTRUCTURAL PER FER L'ESGLÉSIA MÉS PARTICIPATIVA I MISSIONERA, ÉS A DIR, PER FER-LA MÉS CAPAÇ DE CAMINAR AMB CADA HOME I CADA DONA, IRRADIANT LA LLUM DE CRIST» (DF 28)

La *corresponsabilitat diferenciada* expressa l'estil peculiar de la vida i de la missió de l'Església. Ha d'expressar-se en la manera ordinària de viure i d'obrar de l'Església, amb vista a la missió.

«AQUEST *MODUS VIVENDI ET OPERANDI* ES REALITZA A TRAVÉS DE L'ESCOLTA COMUNITÀRIA DE LA PARAULA I LA CELEBRACIÓ DE L'EUCARISTIA, LA FRATERNITAT DE LA COMUNIÓ I LA CORRESPONSABILITAT I PARTICIPACIÓ DE TOT EL POBLE DE DÉU,

² CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA, *Poneos en camino. Líneas pastorales*, p. 30.

EN ELS SEUS DIFERENTS NIVELLS I EN LA DISTINCIÓ DELS DIVERSOS MINISTERIS I FUNCIONS, EN LA SEVA VIDA I EN LA SEVA MISSIÓ (CTI, n. 70a)» (DF 30)

«EVANGELITZAR ÉS “LA MISSIÓ ESSENCIAL DE L’ESGLÉSIA [...] ÉS LA GRÀCIA I LA VOCACIÓ PRÒPIA DE L’ESGLÉSIA, LA SEVA IDENTITAT MÉS PROFUNDA” (EVANGELII NUNTIANDI 14)... POSANT EN RELLEU TOTS ELS CARISMES I ELS MINISTERIS, LA SINODALITAT PERMET QUE EL POBLE DE DÉU ANUNCIÏ I DONI TESTIMONI DE L’EVANGELI A LES DONES I ALS HOMES DE CADA LLOC I DE CADA TEMPS, FENT-SE “SAGRAMENT VISIBLE” (LG 9) DE LA FRATERNITAT I DE LA UNITAT DE CRIST VOLGUDA PER DÉU» (DF 32)

La *corresponsabilitat diferenciada* és fruit d’una espiritualitat sinodal.

«ÉS, EN PRIMER LLOC, UNA DISPOSICIÓ ESPIRITUAL QUE IMPREGNA LA VIDA QUOTIDIANA DELS BATEJATS I TOTS ELS ASPECTES DE LA MISSIÓ DE L’ESGLÉSIA... SORGEIX DE L’ACCIÓ DE L’ESPERIT SANT I REQUEREIX L’ESCOLTA DE LA PARAULA DE DÉU, LA CONTEMPLACIÓ, EL SILENCI I LA CONVERSIÓ DEL COR» (DF 43)

La *corresponsabilitat diferenciada* és do de l’Esperit Sant que obra en nosaltres el miracle de la comunió que s’arrela en

«FER EXPERIÈNCIA DE PRACTICAR EL MANAMENT NOU DE L’AMOR MUTU ÉS LLOC I FORMA D’ENCUNTRE AMB DÉU... CONTRIBUEIX A RENOVAR-NE LES FORMES: UNA PREGÀRIA OBERTA A LA PARTICIPACIÓ, UN DISCERNIMENT VISCUT CONJUNTAMENT, UNA ENERGIA MISSIONERA QUE NEIX DEL COMPARTIR I S’IRRADIA COM A SERVEI» (DF 44)

La *corresponsabilitat diferenciada* implicarà l’exercici sa de la *conversa en l’Esperit* per a propiciar l’escolta i el discerniment de la voluntat de Déu.

«NOMÉS “EL COR FA POSSIBLE QUALSEVOL VINCLE AUTÈNTIC, PERQUÈ UNA RELACIÓ QUE NO ES CONSTRUEIX AMB EL COR ÉS INCAPaç DE SUPERAR LA FRAGMENTACIÓ DE L’INDIVIDUALISME” (DILEXI NOS 17). QUAN ENS POSEM A L’ESCOLTA DELS GERMANS

**I DE LES GERMANES, PARTICIPEM DE L'ACTITUD AMB QUÈ DÉU,
EN JESUCRIST, VE A L'ENCONTRE DE TOTHOM» (DF 51)**

La *corresponsabilitat diferenciada* obre el camí al desig de relacions autèntiques i significatives, serà el millor testimoni que podem donar al món.

«“PER L'ESTIMACIÓ QUE US TINDREU ENTRE VOSALTRES TOTHOM CONEIXERÀ SI SOU DEIXEBLES MEUS” (Jn 13,35)... PER TAL DE SER UNA ESGLÉSIA SINODAL, ÉS NECESSÀRIA, DONCS, UNA AUTÈNTICA CONVERSIÓ RELACIONAL... LA CURA DE LES RELACIONS NO ÉS UNA ESTRATÈGIA NI L'INSTRUMENT PER A UNA MAJOR EFICÀCIA ORGANITZATIVA, SINÓ QUE ÉS LA MANERA COM DÉU PARE S'HA REVELAT EN JESÚS I EN L'ESPERIT. QUAN LES NOSTRES RELACIONS, MALGRAT LA SEVA FRAGILITAT, TRANSPARENTEN LA GRÀCIA DE CRIST, L'AMOR DEL PARE, LA COMUNIÓ DE L'ESPERIT, NOSALTRES CONFESSEM AMB LA VIDA LA FE EN DÉU TRINITAT» (DF 50)

La *corresponsabilitat diferenciada* demana a l'Església que no es deixi sol cada batejat i que teixeixi de manera incansable xarxes de lligams fraterns amb vista a la missió evangelitzadora de l'Església.

«SENTIR-SE ENVIATS I SOSTINGUTS. DEMANEN SER NODRITS DEL PA DE LA PARAULA I DE L'EUCARISTIA, AIXÍ COM DELS LLIGAMS FRATERNES DE LA COMUNITAT. DEMANEN QUE ES RECONEGUI EL SEU COMPROMÍS COM ALLÒ QUE ÉS: ACCIÓ D'ESGLÉSIA EN VIRTUT DE L'EVANGELI, NO UNA OPCIÓ PRIVADA. FINALMENT, DEMANEN QUE LA COMUNITAT ACOMPANYI AQUELLS QUE, A TRAVÉS DEL SEU TESTIMONI, S'HAN VIST ATRETS PER L'EVANGELI» (DF 59)

El *Document final* del Sínode va recorrent cadascun dels grups que formen la comunió de l'Església per reconèixer en cada un d'ells l'aportació peculiar amb què enriqueixen el cos eclesial.

LES DONES

«EN VIRTUT DEL BAPTISME, HOMES I DONES GAUDEIXEN DE LA MATEIXA DIGNITAT EN EL POBLE DE DÉU. NO OBSTANT AIXÒ, LES DONES CONTINUEN TROBANT OBSTACLES PER ACONSEGUIR

UN RECONeixEMENT MÉS PLE DELS SEUS CARISMES, DE LA SEVA VOCACIÓ I DEL SEU LLOC EN ELS DIFERENTS ÀMBITS DE LA VIDA DE L'ESGLÉSIA, EN DETRIMENT DEL SERVEI A LA MISSIÓ COMUNA...

LES DONES CONSTITUEIXEN LA MAJORIA DELS QUE ASSISTEIXEN A LES ESGLÉSIES I SOVINT SÓN LES PRIMERES TESTIMONIS DE LA FE EN LES FAMÍLIES. SÓN ACTIVES EN LA VIDA DE PETITES COMUNITATS CRISTIANES I EN LES PARRÒQUIES...» (DF 60)

ELS INFANTS, ens ensenyen a confiar en els altres, ens ensenyen el valor del descobriment i del creixement, amb el joc ens ensenyen el valor de la gratuïtat i la creativitat. Només així podem ser una Església sinodal.

«CAL ESTAR MÉS ATENTS ESPECIALMENT ALS INFANTS: NO NOMÉS NECESSITEN SER ACOMPANYATS EN L'AVENTURA DEL CREIXEMENT, SINÓ QUE TENEN MOLT A DONAR A LA COMUNITAT DELS CREIENTS» (DF 61)

ELS JOVES, particularment sensibles als valors de fraternitat i de compartir.

«A VEGADES LA SEVA ACTITUD ENVERS L'ESGLÉSIA ES PRESENTA COM UNA CRÍTICA, PERÒ SOVINT PREN LA FORMA POSITIVA D'UN COMPROMÍS PERSONAL PER UNA COMUNITAT ACOLLIDORA I COMPROMESA EN LA LLUITA CONTRA LA INJUSTÍCIA SOCIAL I PER LA CURA DE LA CASA COMUNA» (DF 62)

LES PERSONES AMB DISCAPACITAT, aportant la seva immensa riquesa d'humanitat davant del patiment que tantes vegades pateixen.

«RECONeixEM LES CAPACITATS APOSTÒLIQUES DE LES PERSONES AMB DISCAPACITATS QUE SE SENTEN CRIDADES I ENVIADES COM A SUBJECTES ACTIUS D'EVANGELITZACIÓ» (DF 63)

ELS ESPOSOS, que tenen en la seva manera i estat el seu carisma propi dins del Poble de Déu (cf. LG 11).

«EL SAGRAMENT DEL MATRIMONI ASSIGNA UNA MISSIÓ PARTICULAR QUE ES REFEREIX AL MATEIX TEMPS A LA VIDA DE FAMÍLIA, L'EDIFICACIÓ DE L'ESGLÉSIA I EL COMPROMÍS EN LA SOCIETAT...

LES FAMÍLIES SÓN SUBJECTES I NO NOMÉS DESTINATÀRIES DE LA PASTORAL FAMILIAR» (DF 64)

LA VIDA CONSAGRADA, en les diverses maneres en què l'Església reconeix l'acció de l'Esperit Sant.

«LA VIDA CONSAGRADA ESTÀ CRIDADA A INTERPELLAR L'ESGLÉSIA I LA SOCIETAT AMB LA SEVA VEU PROFÈTICA... LES FAMÍLIES RELIGIOSES HAN MADURAT EXPERIMENTADES PRÀCTIQUES DE VIDA SINODAL I DE DISCERNIMENT COMUNITARI, APRENENT A HARMONITZAR ELS DONES INDIVIDUALS I LA MISSIÓ COMUNA... ELS INSTITUTS SECULARS... TENEN UNA CONTRIBUCIÓ ESPECIAL A FER AL CREIXEMENT DE LA SINODALITAT EN L'ESGLÉSIA» (DF 65)

ELS LAICS

«LA PRIMERA TASCA DE LAICS I LAIQUES ÉS IMPREGNAR I TRANSFORMAR LES REALITATS TEMPORALS AMB L'ESPERIT DE L'EVANGELI (cf. LG 31.33; AA 5-7). EL PROCÉS SINODAL... HA DEMANAT A LES ESGLÉSIES LOCALS RESPONDRE AMB CREATIVITAT I CORATGE A LES NECESSITATS DE LA MISSIÓ, DISCERNINT ENTRE ELS CARISMES... EN UNA ESGLÉSIA SINODAL MISSIONERA, ES DEMANA LA PROMOCIÓ DE FORMES MÉS NOMBRESES DE MINISTERIS LAICALS, ÉS A DIR, QUE NO REQUEREIXEN EL SAGRAMENT DE L'ORDE, NO NOMÉS EN L'ÀMBIT LITÚRGIC. PODEN SER INSTITUÏTS O NO INSTITUÏTS» (DF 66)

ELS TEÒLEGS

«AJUDEN EL POBLE DE DÉU A DESENVOLUPAR UNA COMPREENSIÓ DE LA REALITAT IL·LUMINADA PER LA REVELACIÓ I A ELABORAR RESPOSTES IDÒNIES I LLENGUATGES ADEQUATS PER A LA MISSIÓ» (DF 67)

EL MINISTERI ORDENAT

«L'EPISCOPAT, EL PRESBITERAT I EL DIACONAT ESTAN AL SERVEI DE L'ANUNCI DE L'EVANGELI I DE L'EDIFICACIÓ DE LA COMUNITAT ECLESIAL» (DF 68)

«ÉS LA TASCA DEL BISBE PRESIDIR UNA ESGLÉSIA LOCAL,
COM A PRINCIPI VISIBLE D'UNITAT EN EL SEU INTERIOR
I VINCLE DE COMUNIÓ AMB TOTES LES ESGLÉSIES» (DF 69)

«ELS PREVERES ESTAN CRIDATS A VIURE EL SEU SERVEI
EN UNA ACTITUD DE PROXIMITAT A LES PERSONES, D'ACOLLIDA
I D'ESCOLTA DE TOTHOM, OBRINT-SE A UN ESTIL SINODAL» (DF 72)

«ELS DIAQUES SÓN ORDENATS “NO AMB VISTA AL SACERDOCI
SINÓ AMB VISTA AL MINISTERI” (LG 29). L'EXERCEIXEN EN EL SERVEI
DE LA CARITAT, EN L'ANUNCI I EN LA LITÚRGIA, MOSTRANT EN CADA
CONTEXT SOCIAL I ECLESIAL EN QUÈ ESTAN PRESENTS LA RELACIÓ
ENTRE EVANGELI ANUNCIAT I VIDA VISCUDA EN L'AMOR,
I PROMOVENT EN TOTA L'ESGLÉSIA UNA CONSCIÈNCIA I UN ESTIL
DE SERVEI ENVERS TOTHOM, ESPECIALMENT ELS MÉS POBRES» (DF 73)

L'INTERCANVI DE DONS

«CAMINAR JUNTS EN ELS DIFERENTS LLOCS COM A DEIXEBLES
DE JESÚS EN LA DIVERSITAT DELS CARISMES I DELS MINISTERIS,
AIXÍ COM EN L'INTERCANVI DE DONS ENTRE LES ESGLÉSIES,
ÉS UN SIGNE EFICAÇ DE LA PRESENCIA DE L'AMOR
I DE LA MISERICÒRDIA DE DÉU EN CRIST QUE ACOMPANYA,
SOSTÉ I ORIENTA AMB L'ALÈ DE L'ESPERIT SANT EL CAMÍ
DE LA HUMANITAT CAP AL REGNE» (DF 120)

«EN L'ESGLÉSIA-COMUNIÓ ELS ESTATS DE VIDA ESTAN TALMENT
RELACIONATS ENTRE ELLS QUE SÓN ORDENATS L'UN PER A ALTRE.
CERTAMENT ÉS COM –O, MÉS BEN DIT– EL SEU PROFUND SIGNIFICAT:
EL DE SER MODALITAT SEGONS LA QUAL HOM VIU LA IGUAL DIGNITAT
CRISTIANA I LA VOCACIÓ UNIVERSAL A LA SANTEDAT EN LA PERFECCIÓ
DE L'AMOR. SÓN MODALITATS ALHORA DIVERSES
I COMPLEMENTÀRIES, TALMENT QUE CADASCUNA TÉ
LA SEVA ORIGINAL I INCONFUSIBLE FESONOMIA,
I AL MATEIX TEMPS CADASCUNA ESTÀ EN RELACIÓ AMB LES ALTRES
I AL SEU SERVEI» (ChL 55)

CONCLUSIÓ

És prioritari potenciar la vivència conscient de la ministerialitat baptismal promovent la participació responsable i activa dels fidels en la missió eclesial. Des d'aquesta perspectiva baptismal s'evita el perill de clericalitzar el laïcat, ja que la participació laical en la vida de l'Església no canvia la naturalesa del laic, ni neix d'una ànsia d'emular el ministre sagrat, sinó d'assumir la nostra responsabilitat pròpia en tant que batejat en clau de comunió i sinodalitat.

L'Església sinodal està feta de lligams que uneixen en la comunió i d'espais per la varietat de pobles i cultures. Cal cultivar la corresponsabilitat diferenciada en noves formes, l'intercanvi de dons i l'entrellaçament dels lligams que ens uneixen, sostinguts pel ministeri dels bisbes en comunió entre si i amb el bisbe de Roma (cf. DF 109).

En el procés sinodal hem pres consciència que la salvació passa a través de les relacions. Es viu i es testimonia junts. La història se'ns presenta tràgicament marcada per la guerra, la rivalitat pel poder, per mil injustícies i repressions. Sabem, però, que l'Esperit ha posat en el cor de cada ésser humà un desig profund i silenciós de relacions autèntiques i de lligams veritables. La creació mateixa parla d'unitat i de compartir, de varietat i d'entrellaçament entre les diferents formes de vida. Tot neix de l'harmonia i tendeix a l'harmonia, fins i tot quan pateix la ferida devastadora del mal.

Cadascú és portador d'una contribució peculiar i indispensable per a completar l'obra comuna. L'Església sinodal es pot descriure recurrent a la imatge de l'orquestra: la varietat d'instruments és necessària per donar vida a la bellesa i a l'harmonia de la música, dins de la qual la veu de cadascú manté els seus trets distintius al servei de la missió comuna. Així es manifesta l'harmonia que l'Esperit obra en l'Església, sent Ell l'harmonia en persona (cf. DF 42)³.

³ Cf. Sant BASILI, *Sobre el Salm 29.1; Sobre l'Esperit Sant*, XVI.38.

Als fidels laics, homes i dones, se'ls han d'oferir més oportunitats de participació, explorant altres formes de servei i de ministeri en un esperit de col·laboració i **corresponsabilitat diferenciada**.

És necessari un replantejament en profunditat de la ministerialitat laical que superi la concepció d'aquests ministeris laicals com a extraordinaris o com a subsidiaris a la manca de sacerdots i que afavoreixi el reconeixement de la diversitat de dons i de carismes en el Poble de Déu.

S'ha de tenir en compte (cf. DF 66) que no tots els carismes s'han de configurar com a ministeris, ni tots els batejats han de ser ministres, ni tots els ministeris han de ser instituïts, corresponent aquest discerniment a les Esglésies locals.

El reconeixement d'un carisma com a ministeri suposa el caràcter estable al servei de la missió i el reconeixement públic per part de la comunitat i de l'autoritat eclesiàstica, de manera que el fidel ja no actua a títol privat sinó en nom de l'Església.

Hem de fomentar i viure amb naturalitat la ministerialitat eclesial laical, normalitzant la participació responsable i activa dels laics en la vida i la missió de l'Església com a fidels de propi dret.

Hauríem d'avançar cap a una eclesiologia integral que posi l'accent en la unitat, en el baptisme, en allò que ens agermana igual a tots i no en la diferència⁴.

Caldria parlar més de ministeris baptismals que laicals, perquè aquests també poden ser exercits pels ordenats.

**«EN LA MARE DE DÉU, MARIA, MARE DE CRIST, DE L'ESGLÉSIA
I DE LA HUMANITAT, VEIEM RESPLENDIR A PLENA LLUM
ELS TRETS D'UNA ESGLÉSIA SINODAL, MISSIONERA I MISERICORDIOSA.
EN EFECTE, ELLA ÉS LA FIGURA DE L'ESGLÉSIA QUE ESCOLTA, PREGA,
MEDITA, DIALOGA, ACOMPANYA, DISCERNEIX, DECIDEIX I ACTUA.
D'ELLA APRENNEM L'ART DE L'ESCOLTA, L'ATENCIÓ A LA VOLUNTAT
DE DÉU, L'OBEDIÈNCIA A LA SEVA PARAULA, LA CAPACITAT**

⁴ Cf. FRANCESC, discurs del 18 de febrer de 2023.

**DE RECOLLIR LES NECESSITATS DELS POBRES, EL CORATGE DE POSAR-SE
EN CAMÍ, L'AMOR QUE AJUDA, EL CANT DE LLOANÇA I L'EXULTACIÓ
EN L'ESPERIT. PER AIXÒ, COM AFIRMAVA SANT PAU VI, "L'ACCIÓ
DE L'ESGLÉSIA EN EL MÓN ÉS COM UN PERLLONGAMENT
DE LA SOL·LICITUD DE MARIA" (*MARIALIS CULTUS* 28)» (DF 29)**

Agraïm a la Sra. Carolina Sánchez-Miranda la seva col·laboració
en la realització d'aquest document.

PREGUNTES

- Què és la corresponsabilitat diferenciada i on la veiem encarnada concretament en la nostra comunitat?
- On i com encarnem concretament el desafiament de la corresponsabilitat diferenciada, en quina mesura és un do i a què ens desafia que continuï sent una tasca pendent?
- Analitzar i dialogar sobre l'estat real de la corresponsabilitat diferenciada en la vostra comunitat eclesial a partir de: desafiaments, amenaces, fortaleces, oportunitats.

Per una Església sinodal
comunió | participació | missió

EQUIP SINODAL DE LA CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA